

Valtojen rengit.

Ne ovat porvariston sanomalehtimiehet: „sivistystä” saaneita nuorukaisia, jotka tekevät työtä käskettyä. Ihmisinä säälittävät, ilmiöinä usein iljettävät.

Valloilla on paljon orjia. On suuret joukot työväkeä, joitten raskasta raadantaa ei edes elähytä ylpeä tietoisuus siitä, että on ihmiskunnalle välttämätön. Ylellisyyttä, turhaa ja mautonta, harhaan johtavaa, saavat tuhannet tuottaa, puhumattakaan niistä, joiden henkensä pitimiksi täytyy valaa luoteja ja murha-aseita, vaikka tuhansilta maan muokkaajilta puuttuu välttämättömät työkalut. Ei liene tyydyttävää niittenkään toiminta, jotka viljaa viinaksi sekä olueksi muuttavat, myrkkyyä tietävät valmistavansa.

Surettavia ovat nämät kaikki, joilta useimmin sielun kyvyt ovat järjestelmällisesti tylsytetyt liian raskaan työn ja typeryyttävän opetuksen kautta. Mutta heidän henkensä voi olla vapaa. He tietävät jo olevansa orjia ja he ainakin kaihoavat vapautusta, sanovat sen julkikin, kiroavat katalaa taakkaansa ja valmistautuvat sen ensi tilassa pois heittämään. He ovat uuden ajan perusjoukko, se kallio, jolle rakennetaan tulevaisuuden kirkko. Kunnia heille!

Ovat valtojen orjia virkamiehet, jotka kysymättä: miksi?, selityksiä vaatimatta täyttävät käskyt. Heille ei ole mitään vapaata ammattia opetettu, heidät on valtio jo kouluissaan omikseen merkinnyt, ja jos heidän sielussaan joskus välähtääkin vapautuksen ajatus, tukehtuu se elantohuoliin. „Säätynsä” mukaan eläen eivät heille suuretkaan tulot riitä, rahamailman elostelijat heitä velkaantumaan houkuttelevat ja kuolleina kansliakoneina kuluttavat he aikaa, jonka vaihtelut heissä herättävät mielenkiintoa vain sikäli kuin ne uhkaavat heidän tulonsa viedä, — mutta ei pelkoa, onpa eläke tiedossa!

Heitä siedetään välttämättömänä pahana, jos antavat elämän mennä menoaan sitä suuresti häiritsemättä, mutta jos yrittävät *jotain* olla, olla enemmän kuin koneita vaan, niin — hm. No, eivät ne niitä kaikkein surullisimpia ole.

Mutta ne, joitten on puolustettava olevaisen järjestyksen erinomaisuutta, vaikka heidän inhimillinen tietoisuutensa, heidän „sivistyksensä” niukkakin varasto joka hetki heille muistuttaa, että „jotain on mätää.” — Ei semmoinen „omatunto” tosin kauan kiusaa, nuorella ijällä vain, sitten turtuu ja nukkuu, tulee „järkeväksi”, ja „vapaa” kirjailija on opettanut siivitetyn runoratsunsa kynittynä astumaan auran edessä, porvariluokan *auran!*

No eihän se omatunto kaikkia kiusaa! Toisilla se on jo alusta alkaen siinä vedossa, että kello käy ritkumatta. Ja miksi pitäisi uutisosaston toimittajan oikeastaan ottaa mitään asioita omantunnon kannalta? Onhan murha aina „kauhistuttava” — paitsi joskus; onhan lapsenmurhaaja „petomainen äiti” — vaikka lääkäri voisi todistaa naisen olevan siinä tilassa syyntakeettoman; onhan sikiön ulosajaminen „iljettävä rikos”, — kun ei onnistu j. n. e. Uutisten otsikot ovat niin varmat ja vakiintuneet, toimittaja kirjottaa ne samoin kuin latoja latoo. Kuolemantapauksien varalta ovat elämäkerrat valmiina, joitain kauniita tai rumia sanoja alkuun ja loppuun riippuen siitä, kuuluiko vainaja puolueeseen vai eikö, kokoukset, juhlat — kaikkia varten ovat lausemuodot valmiina, ei tarvitse käden tietää, mitä kynä kirjottaa.

Mutta miksi kirjottaa se kynä väliin niin omituisesti? — Miksi lopettaa porvarislehden kertoja kuvauksensa Laukon mailta näin: „Paljon oli sinäkin päivänä aikaansaatu kurjuutta ja surua. En voinut välttää ajatusta, että monelle onnelliselle perheelle olisi sen „läänin” alueella tilaa, jos — niin, jos ei olisi niinkuin on.”

Niin, niin. Ajatuksiaan ei aina „voi välttää”, vähän tulee niitä pantua paperillekin, joskus julkaistua.

Ja mitä sanovat ne ajatukset?

Sanovat, että voisi olla toisin kuin on. Mutta kun on, niin on. — Mikä surkea katsantotapa! Se sanoo nyt idässä päin: voisihan maa rauhoitua jos kansalle annettaisi itsehallinto, mutta kun ei anneta niin ei anneta! — Huokaus, olan kohotus ja „mä tein min ihminen ja pappi voi.”

Ilmiö ei ole uusi. Luther varotti aatelisherroja sortamasta talonpoikia, joitten vaatimukset olivat hänen mielestään täysin oikeutetut. Mutta kun herrat eivät taipuneet ja talonpojat ryhtyivät kapinaan, olivat he valtaherrain rengin, Lutherin, mielestä „helvetin kekäleitä”, joiden tappaminen oli jumalalle otollinen työ.

Niin nykyisetkin porvariston rengit, omientuntojensa, s. o. itsekkään sääilinsä tyydytykseksi pyytävät kansalle: työväelle, torppareille y. m. hieman parempia oloja, jottei niiden valitukset ja vaatimukset olisi niin kieltämättömän oikeutettuja. — Jos ei saada, moititaan vaatioita liian räikeiksi.

Esim. syksyllä 1906 metallimiesten lakon lopulla Helsingissä asiantuntijat, herrat itse todistivat, että tarjotulla oppilaspalkalla ei voi elää, ja puolsivat työväkeä, mutta kun isännät eivät taipuneet, oli sovinnon lykkäytyminen työväen syy — tietysti. Laukon paroonia kehoitettiin sopimaan, kun torpparien vaatimukset olivat kohtuulliset, mutta kun ei sopinut, niin — minkä sille voi! Herrat leikkaavat — kuten Döbelnin

rovasti — paististaan ja pesevät kätensä: syy oli sittenkin torpparien tai oikeammin „agitaattorien.” Kuka käski?

Mihin vertaisi näitä renkejä, jotka tieteen tahtoen myyvät sielunsa? — Mustaan sotniaanko? — Liian suuri kunnia, tuon mustan joukon keskuudessa on paljon enemmän vakaumuksen miehiä, kuin „länsimaitten” — „uusaikaisten” — „valonvartijain” kaartissa! Mustien ihannehan on — musta! — Mutta näitten ihanne on — „kaukana ja korkealla”, kuten Juhani Aho kerran julisti. — Totta, totta: niin kaukana, että unohtuu, ja niin korkealla, ettei — ylety. — Kaikki on niin kuin on! Ja hyvä olisi, jolleivat orjat kapinoisi. Silloin näet on reneillä tavallista ikävämpää työtä!

Tammik. 1907.

